

Kurzuskód: BTTR1403DMA

Kurzus címe: Művelődés a (korai) középkorban

Oktató, elérhetősége: Árvai Tünde – arvai.tunde@arts.unideb.hu

Kurzus időpontja: Kedd 10:00

Kurzus helyszíne: 312. terem

- 1) február 10. Teljesítés feltételeinek ismertetése. Keretrendszer, tematika.
- 2) február 17. Krónikák, legendák – Történetírás a középkori Magyarországon.
- 3) február 24. Művészettörténeti áttekintés (romanika, gótika, reneszánsz)
- 4) március 3. Arab tudomány
- 5) március 10. Nyavalyák, gyógymódok, doktorok
- 6) március 17. Ceremóniák
- 7) március 24. Férfiak játékok (lovagi tornák, vadászatok)
- 8) március 31. – Tavaszi szünet
- 9) április 7. Udvari kultúra (benne zene és tánc)
- 10) április 14. Az óra feltehetően elmarad. Választott feladatok beadásának végső határideje.
- 11) április 21. Főúri reprezentáció (benne címerhasználat)
- 12) április 28. Félév értékelése, jegyosztás.

Ajánlott irodalom

Történetírás a középkori Magyarországon

Kristó Gyula: Historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon. Bp., 2002.

Kristó Gyula: Középkori históriák oklevelekben (1002–1410) Szeged, 2000.

Mályusz Elemér: Királyi kancellária és krónikaírás a középkori Magyarországon. Irodalomtörténeti füzetek 79. Bp., 1973.

Csákó Judit: Kancellária és történetírás a 14. századi Magyarországon. Történelmi Szemle 59. [2017/1.] 77–101.

Süttő Szilárd: „Érdemdús” oklevelek. A részletező középkori narratívák problémáihoz. In: Bárány Attila, Dreska Gábor, Szovák Kornél (szerk.): Arcana tabularii. Tanulmányok Solymosi László tiszteletére I. kötet 187–198.

Kiss Márta: [Beatrix alakja a humanista történetíróknál](#). Bonfini, Ransanus, Tubero műveiben.

Művészettörténeti áttekintés

Marosi Ernő (szerk.): [A középkori művészet történetének olvasókönyve. XI–XV. század](#). Bp., 1997.

Marosi Ernő: A középkor művészete I–II. Bp., 1997.

Marosi Ernő: A romanika Magyarországon. Bp., 2013.

Marosi Ernő: A gótika Magyarországon. Bp., 2008.

Arab tudomány

Blanchard, Anne: Arab tudományok és találmányok nagykönyve. Bp., 2014. [ismeretterjesztő]

Kéri Katalin: [Tudományok és tanulmányi tervek a középkori iszlám világban](#). Iskolakultúra 10. 2000/6–7. 81–96.

Magyar László András: [Az arab orvostudomány](#). Iskolakultúra 10. 2000/6–7. 69–80.

Mészáros Ernő, Farkas Ildikó, Major Balázs: [Az arab tudomány öröksége](#). História 2006/3. 26–28.

Nyavalyák, gyógymódok, doktorok

Gazda István (szerk.): [Schultheisz Emil orvostörténeti tanulmányai I.](#) Bp., 2018. 49–356.

Schultheisz Emil: Az európai orvosi képzés történetéből. Bp., 2010.

Schultheisz Emil: Az orvoslás kultúrtörténetéből. Bp.–Piliscsaba, 1997. 13–50, 83–100, 135–169.

Medicina renata. Reneszánsz orvostörténeti szöveggyűjtemény. Szerk. Magyar László András. Bp., 2009.

Haraszi Szabó Péter – Kelényi Borbála: [Tanult orvosok a középkori Magyar Királyságban](#). Gerundium: egyetemtörténeti közlemények 7. 2016/1–2. 39–78.

Ceremóniák

Gál Andrea: Régészeti adatok a 14–15. század temetkezési rítusához. Acta Iuvenum Sectio Archeologica IV. Szeged, 2019. 141–161.

Gulyás Borbála: [Ünnepségek, palotások és mesterek a Jagelló-kori királyi udvarban](#). 421–435.

Szanka Brigitta: [Késő középkori uralkodói reprezentáció és ceremóniák a német történetírásban](#). Micae Mediaevalis VII. Bp., 2018. 167–179.

Julia Bavoziér: [A hivatali eskü a magyar községéletben](#). Aetas 2020/3. 61–86.

Udvari kultúra

Rajeczky Benjamin (szerk.): Magyarország zenetörténete I. Középkor. Bp., 1988.

Zolnay László: Ünnepek és hétköznap a középkori Budán. Bp., 1975. 113–162.

R. Várkonyi Ágnes (szerk.): Magyar reneszánsz udvari kultúra. Bp., 1987.

Kulcsár Zsuzsanna: A középkori élet. Bp., 1964.

Magyar kódex II. Lovagkor és reneszánsz. Magyarország művelődéstörténete 1301–1526. Bp., 1999.

Mályusz Elemér: Zsigmond király uralma Magyarországon. Bp., 1984

Férfias játékok

Kurcz Ágnes: Lovagi kultúra a 13–14. századi Magyarországon. Bp., 1984.

Veszprémy László: [Középkori magyar királyi vadászatok és vadászházak](#). Axis 5. 2024/1. 9–24.

Zolnay László: Vadászatok a régi Magyarországon. Bp., 1971.

Zolnay László: Ünnepek és hétköznap a középkori Budán. Bp., 1975.

Főúri reprezentáció

Neumann Tibor: [„Szinte királyi ház”. A Szapolyai-család reprezentációja, cím- és címerhasználat Mohács előtt](#). In: Fodor Pál, Varga Szabolcs szerk. (szerk.): Egy elfeledett magyar királyi dinasztia: a Szapolyaiak. Bp., 2020. 47–72.

Lővei Pál: [Posuit hoc monumentum pro aeterna memoria. Bevezető fejezetek a középkori Magyarország síremlékeinek katalógusához](#). Akadémiai doktori értekezés. I. kötet. Bp., 2009.

Fedeles Tamás: [Devóció és reprezentáció. Főúri vallásosság a késő középkorban](#). (Thesaurus Historiae Ecclesiasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 12) Pécs, 2021.

Jékely Zsombor: [Címerkönyvek és címereslevelek: magyar nemesi címerek a konstanzi zsinat idején](#). In: "Causa unionis, causa fidei, causa reformationis in capite et membris" Tanulmányok a konstanzi zsinat 600. évfordulójának alkalmából. Szerk. Bárány Attila, Pósnán László. Debrecen, 2014. 357–372.

Az óra teljesítésének kötelező és fakultatív elemei

Aktív órai részvétel (min. 14 pont teljesítendő)	20 pont
Referátum tartása (min. 12 pont teljesítendő)	20 pont
Választható feladatok (min. 24 pont teljesítendő)	40 pont
10 tételes bibliográfia összeállítása a referátum témájához kapcsolódóan (minta)	10 pont
3000 n összefoglaló egy a kurzus témájához kapcsolódó történelmi (ihletésű) filmről	10 pont
Írjon egy 3000 n hosszúságú érvelő esszét egy előre egyeztetett tétel/állítás mellett vagy ellen! Kötelező elemek: világos álláspont rögzítése már a bevezetésben, legalább 3 különálló érv bemutatása, minden érv igazolása forráshivatkozással, legalább egy kidolgozott ellenérv és cáfolatának bemutatása.	10 pont
10 tételes középkori zenei playlist összeállítása + 5-10 mondatos indoklás a koncepcióról, a válogatás szempontjairól	5 pont
5 tételes podcast ajánló, ami segíti a középkori művelődéstörténet megismerését + 5-10 mondatos indoklás a koncepcióról, a válogatás szempontjairól	5 pont
Keresztretjtvény összeállítása a kurzuson előforduló személyekhez, fogalmakhoz kapcsolódóan, legalább 10 feladvánnyal	5 pont
Virtuális kiállítás összeállítása min. 10 műtárggyal a kurzus valamely témájához kapcsolódóan + 5-10 mondatos indoklás a koncepcióról, a válogatás szempontjairól	5 pont
Plakát készítése a középkori művelődéstörténet egy jeles kutatójáról (kép, születés helye, ideje, tanulmányok, ösztöndíjak, kutatási témák, könyvek + 1 életrajzi érdekesség pl. különleges hobbi)	5 pont
Gondolattérkép összeállítása egy a középkori művelődéstörténetben meghatározó személy tevékenységéről, eredményeiről.	5 pont
Előre egyeztetett, min. 1 oldalas korabeli forrás elemzése.	5 pont

0-49 = 1 (elégtelen)	50-57 = 2 (elégséges)	58-64 = 3 (közepes)	65-72 = 4 (jó)	73-80 = 5 (jeles)